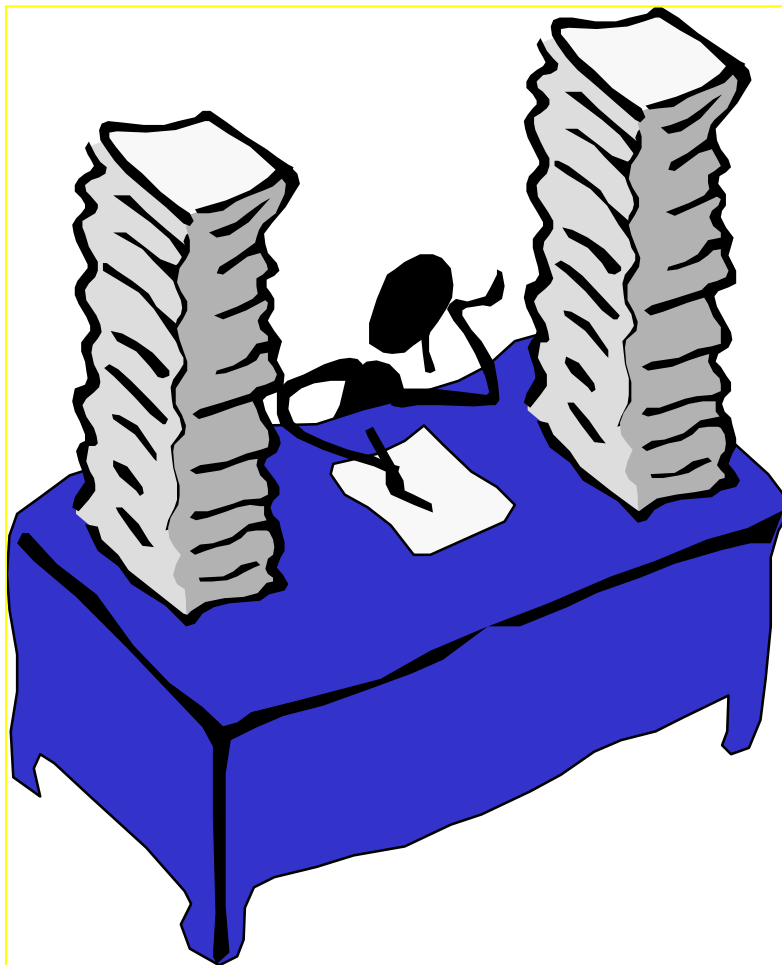

Riktlinjer för tillsynsansvar i barn-och ungdomsverksamheter i Vaggeryds kommun

Innehåll

1. Riktlinjer för tillsyn i förskolor, skolor och fritidshem	3
Vad menas med tillsynsansvar?	3
Försäkringsfrågor	4
Förskola	4
Grundskola	5
Fritidshem	5
Gymnasieskola	6
Skadegörelse under skoltid	7
Skolskjuts	7
Praktik, PRAO, APU	7
Tillsynsansvar vid arrangemang/aktiviteter anordnade på fritid	7
2. Aktiviteter på annan plats än i enhetens ordinarie verksamhetslokaler .	9
Tillräcklig tillsyn och uppsikt	9
Tillsynsansvar under skolresa	10
Allmänt transporter/färder	10
Andra allmänna regler och planeringsinstruktioner	11
Information till och kontakt med föräldrar	12
Barn/elever	13
Personal	13
Utrustning	13
Transportmedel	14
Bad	15
CHECKLISTA FÖR AKTIVITETER UTANFÖR ENHETEN	18
TILLSTÅND AV FÖRÄLDER	20
FÖRSÄKRAN VID ANVÄNDANDE AV BIL VID FÖRSKOLE-/SKOLUTFLYKT EL MOTSVARANDE	21

1. Riktlinjer för tillsyn i förskolor, skolor och fritidshem

Dessa riktlinjer är avsedda att tjäna som vägledning vad gäller kommunens tillsynsansvar i de kommunala verksamheterna för barn och ungdom. Riktlinjerna utgår från mallar som tillhandahållits av kommunens försäkringsmäklare Willis AB.

Riktlinjerna är ingen garanti för att kommunen undgår skadeståndsansvar vid en inträffad skadehändelse. Men risken för detta är mindre om riktlinjer finns och all personal följer riktlinjerna. Förekomsten av riktlinjer gör det lättare att styrka att kommunen gjort vad som kan anses möjligt och rimligt för att förhindra att olyckor eller andra skador inträffar.

Riktlinjerna avser den dagliga verksamheten i förskolans, familjedaghemmets, fritidshemmets respektive skolans lokaler i kommunens regi. Dessutom finns ett avsnitt om vad som gäller vid aktiviteter utanför enheten.

För förhindrande av t ex mobbning och kränkande behandling gäller särskilda regler, bl a kommunens och respektive skolors likabehandlingsplaner.

Vad menas med tillsynsansvar?

Med tillsynsansvar avses här ansvar för att den som deltar i en kommunal verksamhet för barn och ungdom inte skadas till följd av olycka, inte utsätts för eller själv utför någon form av brottslig handling samt att tredje man inte drabbas av skador genom något som barnen/ungdomarna gör i verksamheten.

Ansvar förutsätter att den tillsyn och uppsikt som är normal i verksamheten, eller vid behov en utökad tillsyn, ger personalen möjlighet att förhindra att olyckshändelser eller brottsliga handlingar inträffar. Det innebär att personal rent fysiskt finns i närheten - inom syn- och hörhåll - så att man har en möjlighet att ingripa.

Som alla andra former av ansvar i verksamheterna ligger tillsynsansvaret i första hand på enhetens/verksamhetens chef. Chefen har att tillse att all personal är insatt i vad som gäller ifråga om tillsynsansvaret och att det kan utövas på ett tillfredsställande sätt.

Försäkringsfrågor

Kommunen har försäkringar genom försäkringsmäklaren Willis AB. En sammanställning över försäkringarna finns i häftet "Försäkringsinformation Vaggeryds kommun" som finns på www.vaggeryd.se.

Förskola

Med förskola jämställs i detta sammanhang familjedaghem. Verksamhetstid eller vistelsetid (tillsynstid) är den tid som avtalats mellan föräldrar och förskolan.

Förskolans ansvar för barnen börjar i och med att förälder/vårdnadshavare/annan person överlämnar barnet till personalen i förskolan. När barnet hämtas upphör förskolans ansvar i och med att barnet lämnas över till föräldern/vårdnadshavaren/annan person.

Skall annan person än förälder lämna/hämta barn är det viktigt att detta tydligt har överenskommit med föräldern. Det räcker därvid med muntlig överenskommelse. Den som skall lämna/hämta skall dock vara känd av personalen eller kunna styrka att han/hon är rätt person. Skall det ske under en längre period bör överenskommelsen vara skriftlig. Även då skall vederbörande vara känd eller kunna styrka sitt uppdrag.

Förälder eller annan som skall lämna/hämta barn skall alltid komma in i förskolan och lämna resp hämta barnet. Barn får inte lämnas utanför på gården för att sedan tas om hand av personal. Barn får inte heller släppas ut på gården för att där vänta på att bli hämtat.

Kommunen ansvarar inte för barnets färd till och från förskolan. Det är föräldrarnas ansvar. Detta gäller även om annan vuxen eller äldre syskon lämnar och/eller hämtar barn.

I förskolan skall inga barn vara ute på gården utan uppsikt av personal. Kan man inte avdela personal för detta skall barnen hållas inomhus.

Vistelse och lek på förskolans område vid andra tillfällen och tidpunkter än under tillsynstiden sker helt och hållet på föräldrars ansvar (ex under fritid, skollov och helger).

Kommunens tekniska förvaltning har dock alltid ansvar för att lekredskap och liknande är i sådant skick att barn inte kan skada sig när de på egen hand och utanför tillsynstiden leker på förskolans område. Den som trots avstängning och varningsskyltning använder utrustningen gör det helt på egen risk och på föräldrarnas ansvar.

Grundskola

Skolans ansvar för eleverna börjar 15 min innan första lektionen och upphör 15 min efter det att dagens sista lektion avslutats för varje enskild elev (allt enligt gällande skolschema för varje enskild elev) och när eleven befinner sig inom skolans område.

Kommer elever mer än 15 min innan skoldagen börjar eller är kvar mer än 15 min efter sista lektionen för att uppehålla sig på skolgården är skolans personal inte ansvarig för barnen. I dessa situationer får elev anses vara på väg till eller från skolan. Om eleven däremot kommer med skolskjuts har eleven egentligen ”inget val” och i dessa fall har skolan ett tillsynsansvar from då skolskjutsen anländer. Eleven bör då hänvisas till lokal/område där skolpersonal kan ha uppsikt över eleven/eleverna.

Vistelse och lek på skolans område vid andra tillfällen och tidpunkter än vad som ovan sagts sker helt och hållet på egen risk och eget samt föräldrars ansvar (ex fritid, skollov och helger).

Kommunens tekniska förvaltning har dock alltid ansvar för att lekredskap och liknande är i sådant skick att barn/elever inte kan skada sig när de på egen hand leker på skolgården även före eller efter lektionstid eller vid andra tillfällen och tidpunkter som inte är skoltid. Den som trots avstängning och varningsskyltning använder utrustningen gör det helt på egen risk oavsett om det sker under skoltid eller under annan tid.

Fritidshem

Med fritidshem avses här sådan verksamhet där barnen/deltagarna är inskrivna i verksamheten. Verksamhetstid eller vistelsetid (tillsynstid) är den tid som barnet vistas i verksamheten, d v s den tid som överenskommit mellan förälder/vårdnadshavare och skolbarnsomsorgen.

I fritidshemmen har personalen ansvar för barnen på motsvarande sätt som i förskolan, dvs från det att barn kommer till lokalerna till dess de lämnar lokalerna. Barn som kommer till ”fritids” och avser att vara ute och leka skall dock först gå in och anmäla till personalen att de har kommit. Skall barn gå hem direkt efter att ha lekt utomhus skall de gå in och meddela att de går hem.

Om ett barn skall lämna verksamheten före tillsynstidens slut för att t ex

- följa med en kamrat någonstans (till dennes bostad, till aktivitet på annat ställe eller av annat skäl)
- ensam gå hem för att ensam vistas i bostaden eller delta i aktivitet på annat ställe eller av annat skäl

- ensam ta sig till annan plats för att möta förälder, äldre syskon eller annan vuxen

skall förälder/vårdnadshavare ha lämnat skriftligt medgivande för hela skolterminen eller bestämd period under skolterminen.

Skall barnet få göra detta vid enstaka tillfällen skall förälder/vårdnadshavare kontaktas för att ge ett muntligt medgivande för det aktuella tillfället. Kan förälder/vårdnadshavare inte nås får barnet inte släppas i väg.

Ring förälder/vårdnadshavare och vill att ett barn av något skäl skall lämna verksamheten före tillsynstidens slut får barnet inte släppas iväg utan att personalen är helt säker på att det är barnets förälder/vårdnadshavare som ringt.

Personalen skall föra anteckningar om när och hur elever, som har tillfällig tillåtelse till det, lämnat verksamheten före tillsynstidens slut.

Gymnasieskola

Tillsynsansvaret i kommunens verksamheter för barn och ungdom är också kopplat till barnens/ungdomarnas ålder. Tillsynsansvaret avtar med stigande ålder hos barnen/ungdomarna.

För barn och ungdom upp till 18 års ålder får tillsynsansvar normalt anses föreligga inom samtliga verksamhetsområden, d v s förskola, grundskola, gymnasieskola och fritidshem. För ungdom över 18 år föreligger inget tillsynsansvar. Detta betyder att något tillsynsansvar inte vilar på gymnasieskolan för elever över 18 år. För elever i gymnasieskolor eller yrkesskolor, vilka som i ett led i undervisningen/utbildningen utför någon sorts arbete, svarar dock kommunen i vissa fall för skador eleven orsakar oavsett ålder. För särskoleelever måste tillsynsansvaret anpassas från fall till fall.

Även om det för gymnasieskolan inte föreligger ett tillsynsansvar på samma sätt som i t ex grundskolan föreligger det däremot ett ansvar hos skolledningen att lokaler, utrustning och materiel inte företer brister som kan leda till olyckshändelser eller personskador på annat sätt. I samband med utflykter, studiebesök, skolresor o liknande rekommenderas gymnasieskolan att, i tillämpliga delar, använda sig av reglerna vid aktiviteter på annan plats än i enhetens ordinarie verksamhetslokaler som vägledning för att förebygga att olyckshändelser skulle kunna inträffa när man ordnar aktiviteter utanför skolanläggningen.

Skadegörelse under skoltid

Skadegörelser/sabotage på fastigheter både in- och utvändigt anmäls till fastighetsenheten. Fastighetsenheten ansvarar för att felen åtgärdas och efter samråd med områdeschef beslutas om ersättning ska krävas från eleven för kostnaderna. Vid särskilda fall eller då förövaren är okänd debiteras verksamheten kostnaderna. Detsamma gäller vid oaktsam utlösning av larm.

Skolskjuts

Det formella ansvaret för färden till och från verksamheten har föräldrarna, men i praktiken delas ansvaret av upphandlarna i kommunen, eleven själv, föräldrarna samt trafikföretaget. Kommunen har säkerhetsföreskrifter för skolskjutsar som självklart skall följas.

När det gäller transporten/promenaden från hemmet till skolskjutshållplatsen och vice versa samt väntetid vid hållplatsen så är tillsynsansvaret helt och hållet föräldrarnas ansvar. Kommunen har dock ansvar tillsammans med trafikföretaget för att placera hållplatser på så säkra platser som möjligt.

Praktik, PRAO, APU

Praktikplatsen har det faktiska tillsynsansvaret på arbetsplatsen, men skolan har ett ansvar att se till att det finns en utsedd ansvarig person på arbetsplatsen och att denne blir väl informerad om vilka regler som gäller för minderårig samt att det finns tydliga rutiner för rapportering och uppföljning gentemot skolan. Försäkringsbolaget kräver att det skrivs ett avtal med praktikplatsen där det framgår hur mycket och vad kommunens försäkring täcker. Mall till avtal finns på intranätet och original förvaras på skolan efter påskrift av områdeschef och praktikplatsen.

Tillsynsansvar vid arrangemang/aktiviteter anordnade på fritid

Om elever själva, med eller utan hjälp av föräldrar eller andra vuxna personer, på fritid anordnar tex en klassfest och bjuder in lärare/personal att delta som gäster så har lärarna/personalen inget tillsynsansvar. Det hela handlar om en privat arrangerad fest under icke skoltid. Tillsynsansvaret i den meningen att någon vuxen har ansvar för att se till att festen inte ”spårar ur” ligger på någon förälder eller annan vuxen person. Detta gäller oavsett om festen genomförs i skolans lokaler, i en hyrd/lånad fest- eller samlingslokal eller hemma i någon elevs bostad.

För att tydliggöra detta förhållande rekommenderas följande:

- Skall klassfesten äga rum i skolans lokaler bör skolan upprätta en

enkel skriftlig överenskommelse med någon förälder av vilken det framgår vilka ordningsregler som gäller och att en eller flera namngivna och undertecknande föräldrar har tillsynsansvaret även om lärare/personal kommer att delta som inbjudna gäster.

- Skall festen äga rum i hyrd/lånad fest- eller samlingslokal bör skol-
en uppmana ansvarig förälder att klargöra för lokalupplåtaren att
skolan inte har något som helst ansvar för hur festen genomförs
även om det kommer att finnas lärare/personal med som gäster.

- Skall festen äga rum i någon elevs bostad har lärare/personal givet-
vis inget som helst tillsynsansvar utan detta vilar helt och hållet på
värdfamiljen som upplåter sin privata bostad för festen.

Vid alla aktiviteter som arrangeras av föräldrar och barn/elever på fritid -
och till vilka lärare/personal inbjudes att delta - är det viktigt att klargöra,
att det är någon förälder/några föräldrar som har hela det samlade ansvaret.
Man ansvarar även för att tredje man inte drabbas av skador på något sätt.
Observera att detta gäller även om t ex en skolklass genomför en privat
arrangerad aktivitet under skoltid och därvid fått lov från skolan.

Under en klassfest eller annan typ av privat arrangerad aktivitet/verksamhet
kan det uppstå en akut situation, en allvarlig olycka ser ut att kunna inträffa
eller att aktiviteten/verksamheten på något allvarligt sätt håller på att "spåra
ur" som innebär överhängande risk för skador i lokalerna/i utomhusområdet
eller för tredje man. Om den ansvarige föräldern/ de ansvariga föräldrarna
visar sig inkapabla att bemästra situationen får - ur personalsynpunkt - anses
att ett slags "akut nödläge" har uppkommit. Någon av deltagande
lärare/personal bör då agera och ta ett ansvar för att avstyra det som håller
på att inträffa så att vare sig människor eller egendom kommer till skada. Ett
sådant nödingripande av lärare/personal sker dock på eget ansvar eftersom
vederbörande är inbjuden deltagare och det sker utanför arbetstid.

2. Aktiviteter på annan plats än i enhetens ordinarie verksamhetslokaler

Följande regler för aktiviteter på annan plats än i enhetens ordinarie verksamhetslokaler utgör Vaggeryds kommuns lägsta obligatoriska nivå. Finns det av särskilda skäl behov av det kan reglerna skärpas vid anpassning till enheternas egna lokala ordnings- och arbetsregler.

Begreppet "lägsta obligatoriska nivå" innebär att en aktivitet inte får genomföras om kraven enligt reglerna inte kan uppfyllas. Inga avsteg från reglerna får accepteras eftersom detta skulle betyda att säkerheten inte blir tillfredsställande.

Reglerna gäller inom av kommunen drivna förskolor, skolor, fritidshem och i tillämpliga delar kommunens gymnasieskola, kulturskola och fritidsgårdar och vid av enheten organiserade aktiviteter. För aktiviteter utan kommunens (verksamhetens) godkännande eller medverkan och som genomförs under fritid tar kommunen inget ansvar.

Förskolor, grundskolor, sarskolor, gymnasieskolor, kulturskolor och fritidsgårdar vilka drivs av annan huvudman än kommunen, kan själva besluta att tillämpa dessa regler. Kommunen rekommenderar att reglerna tillämpas i samma omfattning även i sådana verksamheter i syfte att uppnå samma säkerhetsnivå för barnen/eleverna oberoende av vem som är verksamhetens huvudman.

Tillräcklig tillsyn och uppsikt

Vid alla typer av aktiviteter utanför enheten skall det medfölja tillräckligt antal vuxna för att säkerställa att en tillräcklig tillsyn och uppsikt över barn/elever kan utövas (se närmare under rubriken Andra allmänna regler och planeringsinstruktioner). Man bör, vid planering av sådana aktiviteter, överväga att undvika att besöka anläggningar eller utföra aktiviteter som innebär uppenbara och påtagliga olycksrisker.

Kravet på tillräcklig tillsyn och uppsikt innebär bl a - förutom under transporter, i trafiken, uppmärksamhet på olycksrisker på aktivitetsplatsen etc - också att ha uppsikt över att okända personer inte på ett omotiverat eller otillbörligt sätt uppehåller sig i närheten eller tar kontakt med enskilda barn/elever.

Tillsynsansvar under skolresa

För att lärare och annan medföljande personal skall anses ha tillsynsansvar under en skolresa/lägerskola gäller följande:

- Under programlagda aktiviteter som är att anse som verksamhetstid har personalen tillsynsansvar.
- Under fri tid, t ex på kvällen innan det är sovtid, har personalen tillsynsansvar under förutsättning av att alla elever är inomhus i den anläggning/de lokaler där man bor och har inomhusaktiviteterna samt utomhus i omedelbar närhet av anläggningen (elever skall då säga till någon vuxen att de går ut utanför huset en stund).
- Under fri tid, t ex på kvällstid, och om eleverna ”släpps lösa” att på egen hand vara ”ute på bygden” har personalen inget tillsynsansvar. Eleverna är då personligen ansvariga för om de råkar ut för t ex olyckshändelse, överfall/rån/misshandel eller gör något som drabbar tredje man.

Observera att tillsynsansvar förutsätter att personal rent fysiskt finns i närheten - inom syn- och hörhåll - så att man kan ingripa och försöka avvärja en oönskad händelse. Vidare förutsätts det att man under skolresan har ordnings-/förhållningsregler som eleverna skall följa, även när personalen inte har dem inom syn- och hörhåll under någon aktivitet. Om elever olovligt avviker har de brutit mot överenskomna regler och personalen kan då inte anses ha ett tillsynsansvar.

- För myndiga gymnasieelever har personalen inget tillsynsansvar om de ”släpps lösa” på fri tid.
- För omyndiga elever, och särskilt om det gäller låg- och mellanstadieelever, är det lämpligt att eleverna åläggs att även under fri tid vara i anläggningen eller i omedelbar närhet om de är utomhus. Därmed kan personalen utöva ett tillsynsansvar även under den fria tiden (något som säkerligen de flesta föräldrar kräver eller förväntar sig när det gäller låg- och mellanstadieelever).

Allmänt transporter/färder

Vid *gemensamma transporter* till och från aktiviteter skall i första hand kollektiva trafikmedel användas, i andra hand abonnerad buss och i tredje hand personals/föräldrars egna bilar eller förhyrda fordon som körs av personal/föräldrar. Det sista alternativet skall väljas endast om andra transportsätt inte är möjliga eller att de skulle innebära extra praktiska problem eller orimligt långa restider.

Vid *alla transporter, oavsett om det sker enskilt eller gemensamt*, får barn/elev inte hämtas upp eller lämnas av utefter färdvägen utan att förälder lämnat uttryckligt och skriftligt tillstånd till detta (se bilaga). Dock kan undantag göras för sådana elever som normalt åker till och från skolan på egen hand.

Som *information om föräldrarnas ansvar* kan nämnas följande. Det är i regel föräldrarna som har ansvaret för på vilket sätt barn/elever enskilt och på egen hand eller med föräldrar/annan vuxen som vidtalats färdas direkt till och från aktivitet (gäller dessutom även vid färd till och från enheten under normala förhållanden).

Föräldrarna har även ansvaret om barnet, när det enskilt och på egen hand skall färdas till och från aktiviteten, självt väljer att göra sällskap med eller under färden slår följe med kamrater. Andra medföljande vuxna till kamraterna har inget ansvar för ett anslutande barn annat än om det i förväg överenskommit att ett barn skall få göra sällskap och att någon vuxen därvid uttryckligen påtagit sig ansvaret även för det anslutande barnet.

Kommunen har ansvaret för färd till och från aktivitet utanför enheten endast vid gemensam och av enheten organiserad transport oavsett på vilket sätt den genomförs.

Andra allmänna regler och planeringsinstruktioner

Använd bifogad checklista som stöd vid planering av aktiviteterna. En förteckning över deltagande lärare och elever med kontaktuppgifter ska upprättas.

Informera och diskutera reglerna och säkerhetsfrågorna med föräldrarna på lämpligt sätt.

Kontrollera i kommunens lokala ordningsföreskrifter om det finns några speciella regler/begränsningar som gäller aktuell aktivitet.

Som riktlinjer och vägledning gäller följande om antal medföljande vuxna i förhållande till antalet barn/elever och beroende av deras ålder:

Förskolan:	1 vuxen per 4-10 barn
År F-3:	1 vuxen per 10-15 elever
År 4-6:	1 vuxen per 15-25 elever
År 7-9:	1 vuxen per 20-30 elever
År Gy 1-3:	1 vuxen per 20-30 ungdomar
Åldersgrupp 10-19 år:	1 vuxen för hel klass med 20-30 elever vid utflykt i närområde eller inom kommunen (t ex lekplats, naturaktivitetsplats i närheten, sim-/sporthall, idrottsplats, biblioteksbesök, biobesök, konsertbesök)

Antalet vuxna skall, med dessa riktvärden som grund, anpassas till möjligheterna att upprätthålla tillräcklig tillsyn och uppsikt (ex om aktiviteten skall äga rum på en plats där man är så gott som ensam med gruppen och har god överblick eller om det är ett stort antal andra människor på platsen och dessutom på annat sätt svårare att ha en tillräcklig överblick över området).

Medföljande vuxna skall vara fyllda 18 år och vara anställda som personal vid enheten eller vara förälder eller annan närstående till barn/elev i gruppen.

Det är helt och hållet de vuxna som ansvarar för uppsikten över barnen/eleverna och att reglerna följs. Äldre barn får inte åläggas eller uppmanas att svara för uppsikten över yngre barn.

När mer än en vuxen medföljer skall ansvarig chef för enheten eller ledare för avdelning/arbetslag eller liknande, utse en av de vuxna att vara ansvarig för aktiviteten.

Vid en nödsituation eller risk för nödsituation är det den ansvarige medföljande vuxne som fattar beslut om och tar ansvar för vilka åtgärder som skall vidtas (om samtliga medföljande vuxna inte är eniga om vad som skall göras).

Information till och kontakt med föräldrar

Informera vårdnadshavare i god tid om plats, aktivitet, färd sätt, speciella restriktioner mm (kan t ex gälla speciell klädsel, särskild utrustning, säkerhetsutrustning etc).

Begär erforderliga tillstånd och information om individuella barns behov och begränsningar (t ex speciell medicin, att barnet inte får bada o.d.)

Barn/elever

Gällande regler och anvisningar skall gås igenom före varje aktivitet som omfattas av dessa regler. Kontrollera att barnen/eleverna har uppfattat och rätt förstått vad som gäller.

Barn/elever som av något skäl inte klarar att följa gällande regler och anvisningar får inte delta även om föräldrar skulle insistera (bl a därför att det skulle kunna äventyra säkerheten för de övriga i gruppen). Dessa barn kan ges annan sysselsättning. Detta gäller dock om inte de medföljande vuxna är så många att även dessa barn kan medfölja utan risk för att säkerheten för hela gruppen åsidosättes.

Personal

Föräldrar och/eller andra medföljande vuxna kan eller får inte överta personalens ansvar.

Inom gruppen av medföljande vuxna skall det beslutas om den inbördes arbets- och uppgiftsfördelningen (t ex vilka som har ansvar för vilka barn, vilka som har ansvar för särskilda delaktiviteter etc). Ansvarig enhetschef, eller ledare för avdelning/arbetslag eller liknande, skall dessutom ha utsett en bland den medföljande personalen att vara ansvarig för aktivitetens genomförande.

Information om gällande regler skall ges till all befintlig personal och successivt till nyanställda vid anställningsintroduktionen.

Vid aktiviteter där det krävs eller rekommenderas att barnen/eleverna bär hjälm, uppmanas medföljande vuxna att också bära hjälm.

Utrustning

När barn/elever skall delta i aktivitet på en plats där många andra barn finns samtidigt (t ex sim-/sporthallar, teater, konserter, tåg och stationer etc) kan de, särskilt vad gäller yngre barn, på lämpligt ställe i sina kläder eller utrustning ha med sig en lapp med namn, enhetens namn och telefonnummer, hemadress och hemtelefonnummer (om de inte har sådana uppgifter på annat sätt i medförda väskor/utrustningar).

Mobiltelefon och telefonlistor (med föräldrars arbets- och hemtelefonnummer) skall medtas. Kontrollera att telefonbatteriet är fulladdat. Telefonens funktion skall omedelbart vid framkomsten testas på platsen för aktiviteten (sändnings-/mottagningsförhållandena är ofta bra eller dåliga på olika platser).

Förbandslåda skall medtas (om man vet att det saknas på platsen eller är osäkert att det gör det). Den skall, förutom förbandsartiklar, bl.a. innehålla skyddshandskar och mask för mun-mot-mun-metoden.

Barn och elever skall använda hjälm vid cykling, utförsåkning och bandy- och ishockeyspel.

Flytväst skall användas vid alla aktiviteter i småbåtar (kanoter, segeljollar, roddbåtar o likn). Simkunnighet skall vara ett krav för deltagande i sådana aktiviteter (med simkunnighet menas här att barnen/eleverna kan simma minst 25 meter).

Transportmedel

Cykel: Samlad gemensam cykelfärd

Cykling i grupp kan förekomma fr o m år 3. Därvid skall i första hand cykelbanor eller mindre trafikerade vägar användas. Hänsyn skall tas till såväl trafiksituation som elevers mognad (cykelfärdighet och trafikkunskap).

Minst två vuxna skall cykla med en barn-/elevgrupp. En av dem skall cykla först och den andre sist för att både väl hålla ihop gruppen och ha god uppsikt över den. Hjälms skall användas av samtliga cyklister.

Cykel: Cykling på egen hand

Elev kan, fr o m årskurs 6, själv cykla till en bestämd samlingsplats. För elev i åk 6 skall dock vårdnadshavarens medgivande inhämtas.

Personbil: Färd i vårdnadshavares eller personals motorfordon

Särskild försäkrans skall lämnas av förälder/personal som använder egen bil för transport av barn/elever vid utfärder (se bilaga).

Vid vistelse i lägerskola eller annan aktivitet med övernattnings skall, om det inte är uppenbart obehövt, tillgång till bil finnas (t ex om akut sjukdom inträffar, hjälp måste hämtas, omedelbar hemtransport av barn/elev måste ske).

Förhyrd bil eller minibuss

Skall transport ske med förhyrda personbilar eller minibussar får detta ske endast om personal eller andra medföljande vuxna har god körvana med den typ av bil/ fordon det gäller och dessutom har god trafikvana (minst 5 års regelbunden bilkörning).

Föräldrarnas tillstånd skall inhämtas om transport skall ske med sådana fordon.

Buss: Tillfällig gemensam färd i abonnerad buss

Sittplats skall finnas till alla barn/elever och vuxna. Finns säkerhetsbälten skall dessa användas, både av barn/elever och vuxna.

Barn/elever ska om möjligt inte behöva korsa trafikerad väg eller gata vid av- och påstigning.

Buss, tåg: Tillfällig färd med reguljär trafik

Barn/elever kan med förälders skriftliga medgivande åka enskilt till och/eller från aktivitetsplatsen (se bilaga).

Så långt det är möjligt skall både barn och vuxna kunna sitta under färd. Är det ont om sittplatser skall så många barn som möjligt i första hand ges sittplatser. De barn som måste stå under färd skall hållas så samlade som möjligt, ha möjlighet att hålla i sig och inte stå i närheten av dörrarna.

Under väntan på buss eller tåg skall de medföljande vuxna se till att alla barn står väl samlade och så långt in på hållplatsen/så mitt på järnvägsplattformen som möjligt. Inga barn får tillåtas att röra sig fritt omkring utan skall stå samlade på anvisad plats.

Bad

Anslag och skyltar skall gås igenom vid varje badtillfälle.

De flesta av de medföljande vuxna skall vara väl simkunniga (kunna simma minst 100 m). Minst en vuxen skall dessutom vara livräddningskunnig om det inte finns personal/funktionärer på platsen som är livräddningskunniga.

Bad skall ske samlat så att de vuxna har god uppsikt över barnen/eleverna.

Vid bad ska antalet vuxna vara minst 1 per 6:e barn vid utomhusbad. Vid inomhusbad, där bassänghallen inte är så stor, där alla barn är i denna hall och det finns badvakter får barnantalet vara upp till 10-12 barn per medföljande vuxen. Antalet vuxna kan anpassas till barnens ålder och simkunnighet.

Utomhusbad

Endast välkända badplatser och stränder skall användas.

De vuxna skall hela tiden uppehålla sig nära strandkanten då barn/elever badar - särskilt om det gäller yngre barn - för att snabbt kunna ingripa med livräddande insats vid behov. Finns brygga/bryggor på vilka de vuxna kan uppehålla sig, ha tillräcklig uppsikt över de badande och snabbt komma i vattnet för livräddning är det ett godtagbart alternativ.

Alla barn/elever får inte bada samtidigt utan gruppvis om man inte är tillräckligt många vuxna för att kunna ha tillräcklig uppsikt över samtliga barn.

Fritt badande får inte förekomma. Allt badande skall ske under tillräcklig tillsyn och uppsikt av medföljande vuxna.

Inomhusbad

Endast välkända sim- och sporthallar skall användas.

De vuxna skall hela tiden uppehålla sig i närheten av bassänger och liknande så att de kan ha tillräcklig tillsyn och uppsikt över de badande barnen/eleverna och för att snabbt kunna ingripa med livräddande insats vid behov.

Avbrott i badande för att inta förtäring skall göras för alla, både barn och medföljande vuxna, samtidigt. Inga barn får lämnas kvar för att bada själva eller bara med någon enstaka vuxen.

Barnen/eleverna skall inte tillåtas att på egen hand röra sig eller vistas i andra delar av anläggningen än där gruppen skall vara tillsammans med de vuxna.

Övernattningar i egna lokaler respektive i andras anläggningar

Övernattning i egna lokaler

Skall barn/elever i enheten eller andra barn/elever, som inte tillhör enheten, övernatta i enhetens lokaler i anslutning till någon aktivitet som delvis är förlagd utanför enheten (lokal lägerskola, idrottsevenemang eller liknande), gäller följande:

- Kontakta Räddningstjänsten i god tid i förväg. De skall dels komma och se vilka utrymmen man avser att använda för övernattning, dels meddela hur många som får övernatta. De skall också informeras därför att de skall veta, om det händer något, att det finns övernattande barn och vuxna i anläggningen.
- Kontakta, också i tillämpliga fall, det bevakningsföretag kommunen anlitar och informera dem om planerad övernattning. Det är viktigt att väktarna, som utför den nattliga tillsynen av kommunens anläggningar, vet att det finns människor i anläggningen om något skulle inträffa.
- Kontrollera att brandsläckningsutrustningen, som skall finnas i anläggningen, finns på plats och att den fungerar.

- Gå igenom brandskyddsföreskrifterna, kontrollera att utrymningsplanen är aktuell och att alla vuxna, som skall delta i övernattningen, vet hur en eventuell utrymning skall gå till.

Ovanstående regler gäller även om lokalerna upplåtes för övernattning till grupper med vuxna personer.

Övernattning i andras anläggningar

Kontrollera med lokalupplåtaren/uthyraren hur brandskydd och utrymning är ordnad. Kontrollera även om upplåtaren/uthyraren informerar ortens räddningstjänst om övernattningen eller om man själv skall göra det.

Kontrollera att brandsläckningsutrustningen, som skall finnas i anläggningen, finns på plats och att den fungerar.

Snarast möjligt efter ankomst till anläggningen: Gå igenom brandföreskrifterna och utrymningsvägarna med alla barn/elever och vuxna. Genomför även en övningsutrymning (kan göras som en promenad med barnen ut ur anläggningen) så att alla vet praktiskt hur en eventuell utrymning skall gå till.

Olycksfall

Krisplan

Samtliga enheter skall ha en krisplan som skall följas vid eventuellt olycksfall.

Planera möjligheterna till att få hjälp om det inträffar ett olycksfall, dels i förväg, dels på plats (t ex: finns vårdcentral i närheten? finns tillgång till telefon i närheten om det saknas i anläggningen och sändnings-/mottagningsförhållandena för mobiltelefoner är dåliga? finns tillgång till bil i närheten för transport till vårdcentral/sjukhus eller hemtransport?).

Kommentarer och uttalande till bl a massmedia ska ske enligt krisplanen. Om det råder oklarhet om vad som föreskrivs om detta i krisplanen är det den för aktiviteten utsedde ansvarige medföljande vuxne som är den ende som skall lämna kommentarer och uttalanden till massmedia.

CHECKLISTA FÖR AKTIVITETER UTANFÖR ENHETEN

(att användas som ett stöd för personalens förberedelser)

Aktivitet:

_____

Plats:

_____

Tid: Från kl _____ till kl _____

Antal elever: _____ (namnlista bifogas)

Ansvarig person (namn):

_____

Medföljande personal (namn):

_____

_____

Andra medföljande vuxna (namn):

_____

_____

Speciell utrustning:

_____

_____

_____

Särskilda regler:

_____

_____

_____

Arbets-/uppgiftsfördelning:

Att tänka på speciellt:

Checklista:

Behövliga tillstånd från föräldrar	☐	(se bilagor)
Mobiltelefon	☐	
Förbandslåda	☐	
Klasslista med telefonnummer	☐	(bilaga)
Meddelande till hemmet	☐	(bilaga)
Väderrapport	☐	
Kontakt med räddningstjänsten (inför övernattnig)	☐	
Kontakt med bevakningsföretaget (inför övernattnig)	☐	
Annat _____	☐	

Alternativ om förutsättningarna ändras:

Checklistan upprättad den / av

(Underskrift och namnförtydligande)

Tagit del och godkänt den /

(Underskrift och namnförtydligande av områdeschef eller rektor)

TILLSTÅND AV FÖRÄLDER

1. Tillstånd till upphämtning/avlämning utefter färdväg

Undertecknad, _____ förälder

till barnet/eleven _____, lämnar
härmed mitt tillstånd till att barnet/eleven

Hämtas den / kl vid/på _____

Lämnas den / kl vid/på _____

Vid varje utflykts-/aktivitetstillfälle under perioden _____
hämtas och lämnas vid ovan angiven plats

Vid upphämtnings- och/eller avlämningsplatsen kommer
föräldern/annan vuxen, nämligen _____
att vänta tillsammans med barnet resp ta emot barnet vid avlämnandet.

Ingen vuxen kommer att vänta tillsammans med barnet eller ta emot det
vid avlämnandet.

2. Tillstånd till att enskilt och på egen hand färdas till aktivitet

Undertecknad, _____, förälder

till barnet/eleven _____, lämnar
härmed mitt tillstånd till att barnet/eleven enskilt och på egen hand med

_____ (cykel, kollektivt trafikmedel, i bil tillsammans
med kamrat) färdas direkt till och från aktivitetsplatsen.

Tillståndet gäller endast vid den aktuella utflykten/aktiviteten.

Tillståndet gäller vid varje utflykts-/aktivitetstillfälle under perioden

_____.

Jag är som förälder fullt medveten om att jag själv har det fulla ansvaret för
mitt barn om jag tillåter det att på egen hand vänta resp avlämnas på
upphämtnings- och avlämningsplats eller låter det på egen hand färdas till
och från utflykts-/aktivitetsplatsen.

den /

_____
Underskrift och namnförtydligande

FÖRSÄKRAN VID ANVÄNDANDE AV BIL VID FÖRSKOLE-/SKOLUTFLYKT EL MOTSVARANDE

Undertecknad personal/förälder kommer att vid utfärd med barn/elever, åta mig att vara fordonsförare och med ett fordon som inte tillhör Vaggeryds kommun (= privat bil eller förhyrt fordon) under nedan angiven tid. Härmed försäkras undertecknad:

- att jag har giltigt körkort för ifrågavarande fordon,
- att jag har tillräcklig körvana och trafikerfarenhet (minst 5 års regelbunden bilkörning)
- att jag är väl förtrogen med fordonet eller typen av fordon (har kört mycket med fordonet/typen av fordon)
- att det av mig framförda fordonet är trafikförsäkrat,
- att vägtrafikskatt har erlagts,
- att fordonet icke är belagt med körförbud,
- att fordonet är i trafiksäkert skick,
- att fordonet ska framföras i enlighet med vägtrafikförfattningarna samt
- att intet skadeståndsanspråk eller annan ersättning kommer att riktas mot Vaggeryds kommun om någon form av skada inträffar på fordonet, på mig själv eller annan person eller dennes egendom.

Fordonets registreringsnummer _____

Gäller endast vid utflykt/aktivitet den _____ och för färdvägen/färdvägarna

_____

Gäller vid varje utflykts-/aktivitetstillfälle under perioden

_____ oavsett färdväg/färdvägar

den /

_____
(Underskrift och namnförtydligande)